

1.

Integrált Károsító-specifikus Ellenőrzési Adatlap

Anoplophora chinensis

KSV/F	Tevékenységi cél	Objektum típus	Ellenőrzött növény	Hivatkozási Szám
F	forgalmazás	forgalmazóhely (áruda, lerakat, elosztó központ)	lombhullató fajok	32K_8/Á-D_1
	parkfenntartás	park, arborétum, egyéb közterület	lombhullató fajok	48F_NVK/P-D_1
KSV	szaporítóanyag előállítás	faiskola, csemetekert, szaporító telep	lombhullató fajok	5K_8/F-D_1

A laboratóriumi vizsgálatért felelős:

Dr. Orosz Szilvia

Fájl neve:

01_IKEA_Anoplophora_chinensis_13.pdf

Vizsgáló laboratórium:

NÉBIH NTAI

Növény-egészségügyi és Molekuláris Biológiai
Laboratórium (NMBL)
1118 Budapest, Budaörsi út 141-145.

Fájl helye:

\\srvkozfs02\public\NÖVEU ANYAGOK\
01_NEUTEKA_1.0.0\
05_SZAKANYAGOK\
01_Kiadványok\
01_NMK\IKEA\

A. Általános rész:

1. Növény-egészségügyi státusza: **1/A/I. a) 4.**

Szükséghelyzeti határozat is vonatkozik rá: 2008/840/EK határozat helyébe lépett 2012/138/EK határozat.

Földrajzi elterjedés:

Elterjedési terület: Távol-Keleti országok

Megtelepedett: É-Olaszország

Ellenőrzési cél:

Az EU területén a faj megjelenését 2000 júniusában, Olaszországban, Lombardia déli részén észlelték csemetekertben. Tekintettel arra, hogy ezt a cincérfajt 2003-ban Franciaországban, majd a 2005-2008 közötti időszakban az Egyesült Királyságban, Hollandiában és Németországban is megtalálták, ezért továbbterjedésének megakadályozása miatt szükséges azonnali intézkedéseket tenni az Európai Unió térségén belül. A 2008. évi PRA jelentés alapján a faj komoly gazdasági kárt okozhat az EU területén, polifág voltából adódóan pedig számos gazdanövényét megtámadhatja és elpusztíthatja.

2. A károsító rövid leírása:

Fertőzés tünetei:

- A növény gyökérzetéhez közel eső részeken találhatóak az imágók kb. 1,5-2 cm átmérőjű röpnyílásai (2. kép).
- A fa törzsén, a talajfelszíntől kb. 50-60 cm magasságban jól láthatóak a tojásból kikelő lárvák berágási helyein a lyukakból kihulló rágcsálék és ürülék.
- A lárvajaratokban másodlagos fertőzést okozhatnak gomba és rovarfajok.



1. kép: *Anoplophora chinensis* kártétele.



2. kép: A lárva járatokat készít a hánccszövetben, amely a fa részleges, vagy teljes pusztulásával jár



3. kép: A kéreg alatti bábkamrákból a kifejlett imágók kb. 1,5-2 cm átmérőjű kerek röpnnyílásokon keresztültávoznak.

Károsító biológiája, életmódja:

Trópusi, illetve szubtrópusi területeken évente egy generációja van, de a faj életciklusa két-három évig is eltarthat a klimatikus tényezőktől, továbbá a táplálék minőségétől és mennyiségétől függően. Hollandiában egy nemzedék kifejlődéséhez három év szükséges. A kontinentális éghajlati viszonyokkal rendelkező észak-olaszországi Lombardiában az imágórajzás **május közepén** kezdődik. A rajzáscsúcs június végén következik be. A gyökérzethez közel fekvő részeken, a kéreg alatti bábkamrákból az imágók rajzása kb. 1,5-2 cm nagyságú kerek röpnnyílásokon keresztül történik (2. kép) A röpnnyílások a talajfelszínből kiemelkedő gyökereken és a törzsön mintegy 60 cm magasságig található. A kifejlett egyedek élettartama 30-55 nap. A lombkoronában történő táplálkozása során a vesszők-gallyak kérgének károsításával hozzájárul a fiatal fák pusztulásához (1. kép). Rövid ideig tartó érési táplálkozás után a nőstények a fa törzsén körbe, gallérszerűen a kéreg alá helyezik tojásaikat a talajfelszínhez közel, túlnyomó többségüket a talajfelszíntől számított 15 cm-es magasságig. A tojásrakás ideje Lombardiában a május vége, szeptember eleje közötti időszak. Egy nőstény mintegy 70-200 tojást rak. A lárvakelés kb. 15-20 nap múlva következik be a meteorológiai viszonyoktól függően. A kikelő lárvák előbb a háncsszövetekben, később a farészben járatokat rágnak, ezzel a fa részleges vagy teljes pusztulását idézhetik elő. Ráadásul ezekben a járatokban másodlagos fertőzéseket okozhatnak egyes gomba vagy rovar fajok, amelyek szintén hozzájárulnak a fapusztulásához. A lárvák a tojásrakás idejétől függően különböző stádiumban telelnek át a járataikban. Tavasszal a gyökérzethez közeli részeken a kifejlett lárvák bábkamrát készítenek és bebábozódnak.

Morfológiája:

A hím 25 mm hosszú, csápja a testhosszának 1,7-2-szerese. A nőstény 35 mm hosszú, csápja a testhosszának 1,2- szerese. A bogár fekete színű, fehéren pöttyözött szárnyfedővel (3. kép). Lárájának első stádiuma kb. 6 mm, az utolsó stádium kb. 50 mm hosszú (4. kép).

4. kép: *Anoplophora chinensis* imágó5. kép: *Anoplophora chinensis* lárva

3. Gazdanövényei

Legfontosabb gazdanövényei:

Acer spp., *Alnus spp.*, *Betula spp.*, *Carpinus spp.*, *Corylus spp.*, *Lagerstroemia spp.*

További előfordulásai:

Aesculus hippocastanum, *Cotoneaster spp.*, *Crataegus spp.*, *Citrus spp.*, *Cydonia sinensis*, *Fagus spp.*, (*Ficus carica*), *Malus spp.*, *Platanus spp.*, *Populus spp.*, *Prunus spp.*, *Pyrus spp.*, *Rosa spp.*, *Salix spp.*, *Ulmus spp.*

4. Terjedés módja:

Terjedésében elsősorban az ültetésre szánt gazdanövények kereskedelmi forgalma játszik szerepet (pl: bonsai és fiatal növények)

5. Identifikációs eljárás:

A NÉBIH NMBL Rovartani Laboratóriuma végzi a rovarhatározást.

6. Az ellenőrzés során keletkező adatok kezelése

A felügyelői ellenőrzés és a laboratóriumi vizsgálat eredményéből keletkező adatokat az AIR rendszerben kell kezelni. Az ellenőrzés adatainak rögzítésekor fel kell tüntetni, ha gyanús tünetek miatt laboratóriumi megerősítő vizsgálat céljából mintaküldésre került sor.

Az AIR kitöltése mindig az adott feladatra vonatkozó segédlet alapján történik.

A témafelelősök által az ellenőrzésekhez készített egyedi táblázatok kitöltése addig szükséges, míg az AIR rendszerbe a felderítések és a kiegészítő vizsgálatok adatai teljes körűen kitöltésre nem kerülnek. A kitöltött táblázatokat meg kell őrizni az igazgatóságon és csak külön kérésre kell elküldeni elektronikus úton a NÉBIH NTAI részére. Erre akkor kerülhet sor, ha a központi összesítések kimutatják, hogy a rögzített adatokból nem nyerhető egyértelmű információ az elvégzett ellenőrzés eredményéről.

Az AIR-ban nem külön mezőként szereplő, de e táblázatban megkívánt és a laboratóriumi vizsgálathoz szükséges adatokat az AIR-rendszerben az „Egyéb vizsgálathoz szükséges adatok” megnevezésű táblázatba kell feltüntetni a mező és a hozzá tartozó érték kitöltésével.

Az adatokat a felügyelői ellenőrzésről a lehető legrövidebb időn belül, mintavétel esetén annak elvégzéstől számított 2 napon belül fel kell vinni az AIR rendszerbe.

A laboratórium a vizsgálat eredményét elektronikus laboratóriumi vizsgálati jegyzőkönyvben rögzíti, amelyet megküld az illetékes megyei kormányhivatal növény- és talajvédelmi igazgatóságának.

A minta fertőzöttsége esetén a pozitív eredmény adatainak az AIR-ba történő rögzítésének tényéről elektronikus levélben kell értesíteni a Növényegészségügyi és Szaporítóanyag-ellenőrzési Osztályát, illetve másolatban a Növény-egészségügyi és Molekuláris Biológiai Laboratóriumot egyedi vizsgálat esetén azonnal, hatósági kontrol tesztelésnél a vizsgálat sorozat befejeztével.

7. Adatok visszaellenőrzése, jelentés

Az AIR-ból kinyerhetők mind a három szint (felügyelői, megyei, diagnosztikai laboratóriumi) jelentései az országos összegzéshez. Ennek feltétele, hogy megvalósuljon mindhárom szinten az adatok rendszeres visszaellenőrzése az ezt segítő kimutatások használatával.

A visszaellenőrzésről értesítenie kell elektronikus levélben a megyének a témafelelőst, a témafelelősnek pedig a Növényegészségügyi és Szaporítóanyag-ellenőrzési Osztályt.

Az igazolás megküldésnek határideje: **a tárgyévet követő év április 20-ig**

B. Ellenőrzések leírása

Ellenőrzések objektum típusonként

Objektum típus	Tevékenységi cél	Ellenőrzött növény	Új_Fel_téma hivat. Száma érték	KSV/F
1. park, arborétum, egyéb közterület	parkfenntartás	lombhullató fákon	48F_NVK/P-D_1	F
2. forgalmazóhely (áruda,lerakat)	forgalmazás	lombhullató fákon	32K_8/Á-D_1	F
3. faiskola, csemetekert, szaporító telep	szaporítóanyag előállítás	lombhullató fákon	5K_8/F-D_1	KSV

Az ellenőrzések megyénkénti gyakoriságát a feladattervvel összhangban álló éves növény-egészségügyi ellenőrzési terv tartalmazza.

1. [Park, arborétum, egyéb közterület -Parkfenntartás](#)

Lombhullató fákon

48F_NVK/P-D_1 *Anoplophora chinensis* előfordulásának ellenőrzése közterületi lombhullató fákon

Ellenőrzést végzi:

Valamennyi megyei Kormányhivatal

Ellenőrzés ütemterve (5.kép):

Évente három alkalommal közterületi lombhullató fákon – elsősorban juharféléken -, és egyéb gazdanövényeken (mogyoró, nyír, gyertyán, bükk, tölgy, éger, fűz, vadgesztenye, platán, galagonya, nyár, alma):

Az ellenőrzések során elsősorban a **röpnnyílásokat** kell keresni, amelyek egész évben láthatóak a fa törzsén a talajfelszíntől kb. 50-60 cm-es magasságig és a lárvajaratokból kitüremkedő, **fűrészpor-szerű ürülék** és **rágcsálékot** amelyek március elejétől október elejéig figyelhetők meg.

A **fatörzs magasabb részeit és a lombkorona szintet** is figyeljük, mert a rokon ***A. glabripennis*** hasonló tünetei ott jelentkeznek.

1. ellenőrzés a megelőző év decemberétől április közepéig keresve

- a **röpnnyílásokon** és **fűrészpor-szerű ürüléken, rágcsálékon** kívül,
- a bábkamrákat jelző **kidudorodásokat** a földfelszínből kiemelkedő gyökereken és a törzsek alsó részén (április közepétől július elejéig láthatóak)

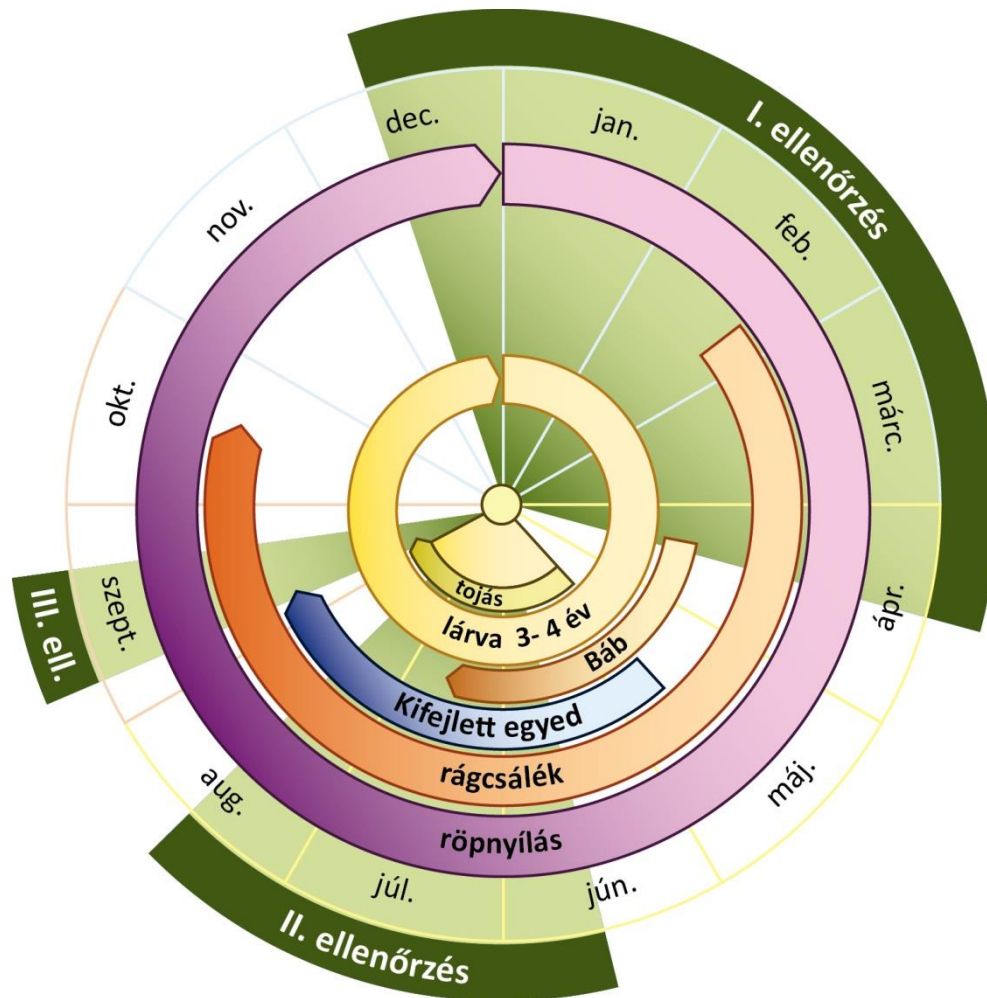
2. ellenőrzés június elejétől augusztus végéig, az imágó rajzása idején, keresve

- a **röpnnyílásokon** és **fűrészpor-szerű ürüléken, rágcsálékon** kívül,
- az **imágókat** (rajzascsúcs: július eleje) a lombkoronában és a törzsön valamint
- a jelenlétükre utaló nyomokat és károsításuk jeleit:
 - **rágásnyomok** a vesszők kérgén
 - a **T- alakú bemetszést** a fa földfelszínhez közeli részén, ahol **nedvfolyás** jelzi a tojásrakást. Ha lemetsszük a kérget, alatta látható a rizszem nagyságú tojás. (június közepétől augusztus közepéig láthatóak)

3. ellenőrzés szeptember közepétől a lárvakelés várható ideje után, keresve

- a **röpnnyílásokat** és a tojásból kikelő lárvák berágási helyeit jelző lyukakból kitüremkedő **fűrészpor-szerű ürülék** és **rágcsálékot**

A vizsgálatot végző növényvédelmi felügyelő érdeklődjön, tájékozódjon a parkfenntartóktól (önkormányzat, stb.), hogy várható-e külföldi eredetű növények telepítése.



6. kép: Az *Anoplophora chinensis* életciklusa lombardiai (Olaszország) adatok alapján és az ahhoz kapcsolódó ellenőrzések (az életciklusok időtartama a környezeti körülmények függvénye)

Mintavétel módszere:

Fertőzés gyanúja esetén:

- a fertőzésre utaló jelekről (röpnylás, rágcsálék, rágásnyom) fényképeket kell készíteni
- meg kell jelölni a fertőzésre gyanús fákat
- a rágcsálékból, a rágásnyomokat tartalmazó vesszőkből, esetlegesen talált tojásokból mintát kell küldeni laboratóriumi meghatározás céljából a NMBL Rovartani részlegének és e-mailben vagy telefonon haladéktalanul értesíteni kell a diagnosztikai felelőst

2. Forgalmazóhely (áruda, lerakat) -Forgalmazás

Lombhullató fákon

32K_8/Á-D_1 *Anoplophora chinensis* előfordulásának ellenőrzése külföldi eredetű faiskolai anyagokban (árudákban)

Ellenőrzést végzi:

Valamennyi megyei Kormányhivatal

Ellenőrzés ütemterve:

Évente három alkalommal a forgalmazó helyeken a külföldi eredetű gazdanövények – elsősorban a juharfélék – teljes körét kell vizsgálni minden ellenőrzés során.

Az ellenőrzéseket elsősorban nemzetközi kereskedelmet folytató **a kertészeti központok, árudák konténeres, cserepes gazdanövényeire kell koncentrálni!**

Az ellenőrzések leírása a **48. feladatban** leírtak szerint.

Mintavétel módszere:

A 48. feladatban leírtakon felül figyelembe kell venni a vonatkozó szükséghelyzeti határozatban leírtakat.

3. Faiskola, csemetekert, szaporító telep-Szaporítóanyag előállítás

Lombhullató fákon

5K_8/F-D_1 *Anoplophora chinensis* előfordulásának ellenőrzése csemetekertekben

Ellenőrzést végzi:

Valamennyi megyei Kormányhivatal

Ellenőrzés ütemterve:

1 ellenőrzés/év/hely

A vegetációs periódus során, július 1-től szeptember 15-ig szükséges **évente egyszeri** alkalommal vizuális vizsgálatot végezni, a **48. feladat** 2. ellenőrzésénél leírtaknak megfelelően.

Mintavétel módszere:

A 48. feladatban leírtakon felül figyelembe kell venni a vonatkozó szükséghelyzeti határozatban leírtakat.